

Vastaus Eva-Maria Strömsholmin Pohjanmaan hyvinvointialueelle tekemään kansalaisaloitteeseen; Lisätään päivämäärä ja aika kohdunkaulan syövän seulonnan kutsukirjeisiin

Aluehallitus 17.02.2025 § 37
ÖVPH/782/00.02.01/2025

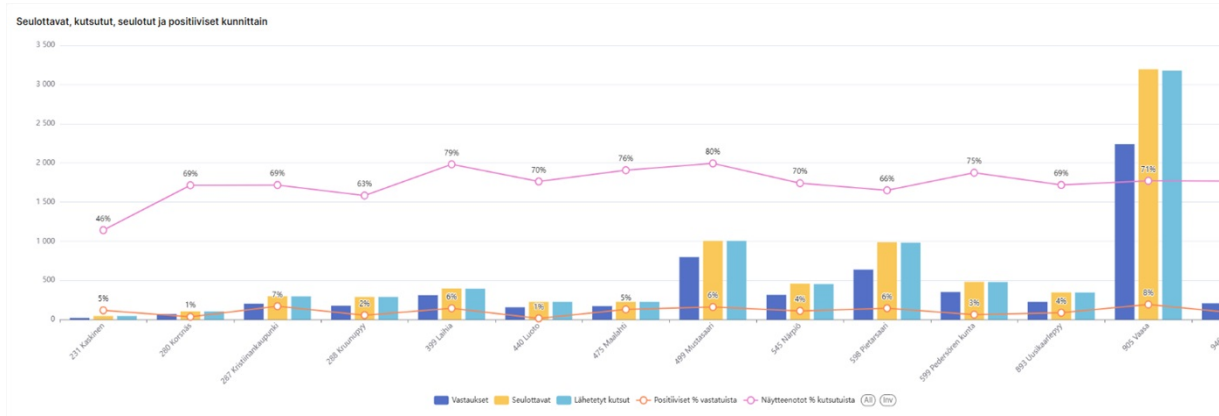
Valmistelija Svartsjö Sofia
Lisätietoja: puhelinnumero: 050 518 1091, etunimi.sukunimi@ovph.fi

Eva-Maria Strömsholm pyytää 2.10.2024 allekirjoitetussa kansalaisaloitteessaan, että Pohjanmaan hyvinvointialue ottaa uudelleen käyttöön mallin, jossa kohdunkaulan syövän seulonnan kutsukirjeissä on valmiina päivämäärä, ja että noudatamme Kohdunkaulan syövän seulonnan laatukäsikirjan ohjeita.

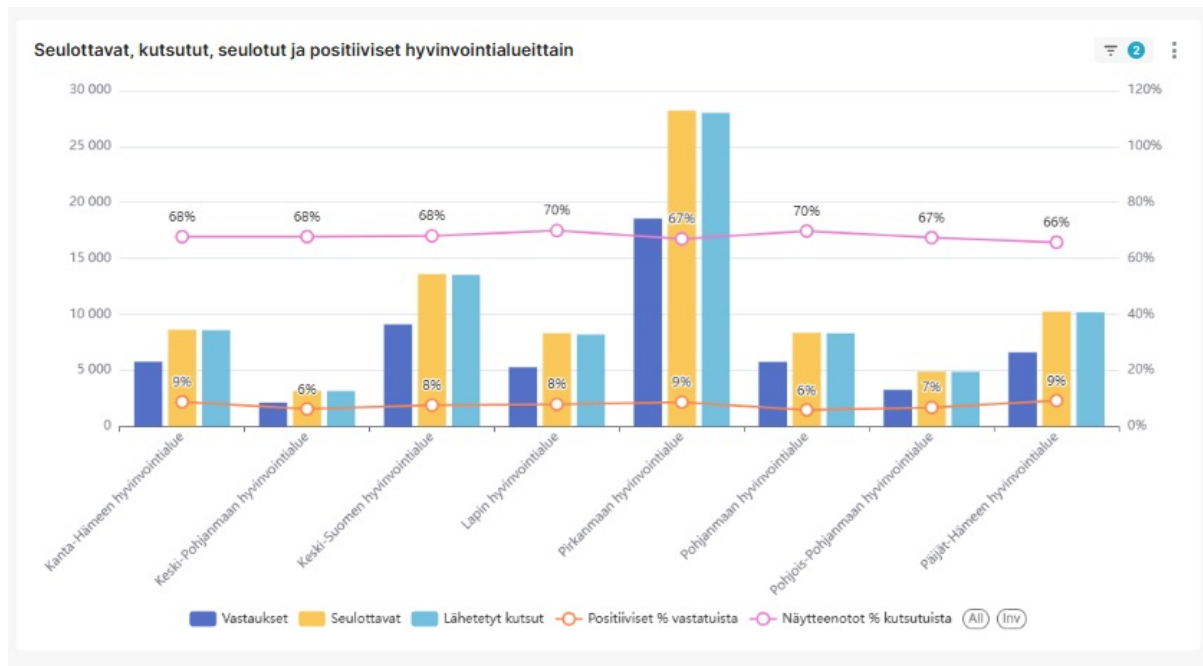
Asiasta on pyydetty selvitys ehkäisyneuvonnasta vastaavilta ja keskusteluja on käyty myös Fimlabin kanssa, joka vastaa kutsujen lähettämisestä ja jonka ajanvarausjärjestelmää käytämme.

Aikaisemmin seulontatutkimukset on suorittanut toinen toimija, Coronaria. Seulontamenetelmän muututtua HPV-perustaiseksi on palvelun tuottamisesta vastannut Fimlab. Näytteenoton suorittavat kuitenkin hyvinvointialueen omat äitiys- ja ehkäisyneuvoloiden työntekijät.

Ajantasainen tilasto osoittaa, että yhteensä 71 % seulontakutsun saaneista tulee näytteenottoon. Tässä on hieman vaihtelua hyvinvointialueen sisällä, mutta kansallisessa vertailussa osallistujaprosentti on hyvä. Suomen Syöpärekisterissä on tilastot vuosilta 2019-2023, ja niistä nähdään, että Pohjanmaan osallistujaprosentti on 69-76 %. Alueellista vaihtelua on nähtävissä, ja työskentelemme jatkuvasti parantaaksemme edelleen osallistumista tähän tärkeään seulontatutkimukseen. Alla olevassa taulukossa näkyy Pohjanmaan hyvinvointialueen ajantasainen tilasto. On huomattava, että vuoden 2024 seulontatutkimuksia voidaan suorittaa helmikuun 2025 loppuun saakka.

Kansallisessa vertailussa kaavio on alla olevan taulukon mukainen. Pohjanmaan hyvinvointialue on hyvällä tasolla, mutta haluamme kuitenkin parantaa tilannetta.

Seulontanäytteiden määrän lisäämiseksi pilotoimme yhteistyössä Fimlabin kanssa kotitestimahdollisuuden henkilöille, jotka eivät tule seulontatutkimukseen. Ellei henkilö osallistu seulontaan kutsun voimassaoloaikana, hänelle lähetetään kotiin näytteenottopakkaus. Seulontamenetelmän muututtua HPV-seulonnaksi näyte on mahdollista ottaa myös itse. Tavoitteena on lisätä testattavien osuutta edelleen.

Henkilöille/potilaille avautuu yhä enemmän mahdollisuuksia varata itse hoitoaikoja ja suorittaa erilaisia tehtäviä digitaalisesti. Ohjelmistot paranevat, eikä ajan varaaminen verkossa ole nykyään vaikeaa. Todennäköisyys sille, että henkilö saapuu varattuna aikana, on suurempi, jos hän on varannut ajan itse. Vuosien aikana olemme nähneet, että valmiiksi varatut ajat ovat johtaneet suureen määrään toteutumattomia käyntejä, eri syistä. Tästä aiheutuu henkilöstölle ajanhukkaa.

Tavoitteena on vähentää toteutumattomien käyntien määrää laajentamalla mahdollisuutta päättää sopiva aika itse.

Seuraamme seulontatutkimuksiin osallistumista jatkuvasti ja suunnittelemme myös seulontatutkimusten markkinointia muistuttaaksemme ajan varaamisen tärkeydestä.

Fimlabin kanssa käydyissä keskusteluissa on todettu, että tutkimusaika on mahdollista ilmoittaa suoraan kutsussa, mutta siinä tapauksessa hyvinvointialueen henkilöstö joutuisi tekemään tämän lisätyön ja se vähentäisi mahdollisuuksiamme muuhun kehittämistyöhön.

Tällä hetkellä pidämme parhaana ratkaisuna, että odotamme koko vuoden 2024 tilastoa, aloitamme tutkimuksesta pois jäävien kotitestipilotin ja arvioimme nämä ennen kuin otamme kantaa jatkoon. Nykytilanteessa emme näe osallistujaluvuissa merkittävää heikennystä aikaisempaan verrattuna, mikä saattaa viitata siihen, että verkkoajanvarauksella ei ole ollut kielteistä vaikutusta osallistujamääriin.

Käypä hoito -suositusten noudattaminen on itsestään selvää. Meidän tulee kuitenkin analysoida oman hyvinvointialueemme tuloksia ennen kuin teemme muutoksia, joilla saattaa olla myös kielteisiä vaikutuksia.

Sektorijohtaja työikäiset Penttinen Erkki

ehdottaa, että vuonna 2025 jatketaan nykyistä kutsumallia, mutta siihen lisätään kotitestauksen pilotointi tutkimuksesta pois jääville. Lisäksi panostetaan väestölle

tiedottamiseen ja myös kohdennettuihin toimenpiteisiin alueilla, joilla seulontaan osallistuminen on vähäisintä. Ensi vuonna otetaan uudelleen kantaa kutsumalliin osallistujamäärien perusteella.

Päätös:

Aluehallitus antoi aloitteeseen ehdotuksen mukaisen vastauksen.

Hallituksen jäsen Joacim Sandbacka ehdotti keskustelun aikana asian palauttamista ja tarkempaa selvitystä seuraavien kysymysten osalta:

Etukäteen varatut ajat otetaan uudelleen käyttöön: hallinto saa tehtäväkseen laatia suunnitelman varatun ajan ja paikan tarjoamisesta seulontakutsussa.

Digitaliasointi ja automatisointi: tehdään selvitys siitä, miten koko vastaanottoajan vaihto- ja perumisprosessi voidaan digitalisoida ja automatisoida, jotta vähennetään henkilöstön hallinnollista kuormitusta.

Saavutettavuuden lisääminen: hallinto analysoi ja ehdottaa ratkaisuja seulontatoiminnan joustavuuden ja saavutettavuuden parantamiseksi, mukaan lukien mahdollisuus tarjota ilta aikoja ja yhteistyö naapurihyvinvointialueiden kanssa.

Osallistujamäärän lisääminen: laaditaan konkreettinen toimintasuunnitelma, jonka tavoitteena on, että vähintään 90 % kohderyhmästä osallistuu HPV-, mammografia- ja PSA-seulontaan/testaukseen. Kustannustehokkuus ja pitkän aikavälin hyöty: hallinto selvittää, millaisia taloudellisia ja lääketieteellisiä hyötyjä paremmalla seulontatoiminnalla voidaan saavuttaa, kun keskiössä on erityisesti syövän aikainen havaitseminen.

Ehdotus asian palauttamisesta ei saanut kannatusta, joten Sandbackan ehdotus raukesi.

Aluehallitus antoi siten aloitteeseen ehdotuksen mukaisen vastauksen.

Aluehallitus päätti kuitenkin, että lukuja ja tilastoja seurataan tulevilla tilannekuvissa.